

Stanisław Koziej

**PODSTAWOWE
DYLEMATY STRATEGII
BEZPIECZEŃSTWA
NARODOWEGO RP**

WPROWADZENIE METODYCZNE:

Przewodnik dla studentów PSPO 2026/27

Myślą przewodnią ćwiczeń konwersatoryjnych (seminariów) jest symulacja posiedzeń powołanej ad hoc (w obliczu pata w zatwierdzaniu SBN2025) prezydencko-rządowej Komisji ds. Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego **[założenie czysto teoretyczne, w praktyce raczej nie mogłoby się ziścić 😊]**. Studenci występując w roli jej członków przedstawiają (paneliści – jako przewodniczący wcześniej powołanych w ramach Komisji zespołów roboczych do analizy wybranych zagadnień) i dyskutują (wszyscy pozostali jako członkowie Komisji) wnioski z analizy krytycznej SBN2025 przedłożonej Prezydentowi przez Radę Ministrów pod kątem głównie (choć nie tylko) wniosków z wojny w Ukrainie.

Paneliści przygotowują i referują na zajęciach 10-15-minutowe prezentacje w Power Point, w których ujmują swoje propozycje w ramach wyznaczonej tematyki w trzech punktach (trzech slajdach): 1) analizowany wybrany fragment dokumentu lub zagadnienie, jeśli takowego nie ma w strategii w ogóle, 2) propozycja nowelizacji danego punktu strategii (korekty dotychczasowego zapisu lub uzupełnienia o nowe kwestie), 3) uzasadnienie zmiany (uzupełnienia). Po prezentacjach odbywa się 30-minutowa dyskusja nad przedstawionymi propozycjami oraz ustosunkowanie się panelistów do niej. Pozostały czas: wprowadzenie i podsumowanie, w tym ocena ćwiczenia, przez wykładowcę.

Uwaga: Podział na panele dyskusyjne oraz przydział zagadnień wewnątrz paneli jest propozycją wyjściową. Można pozamieniać się terminami i tematami.

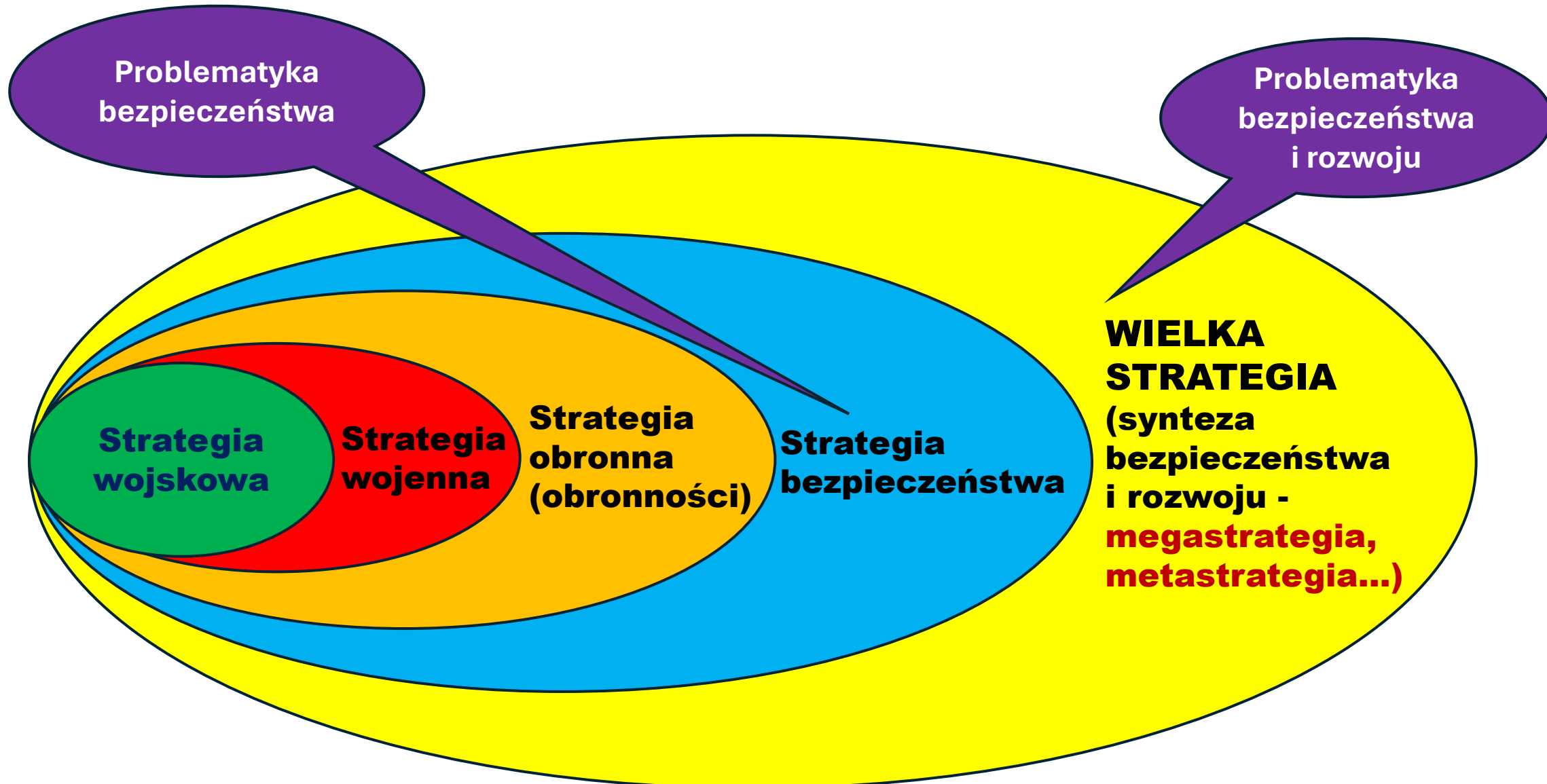
Główne punkty odniesienia

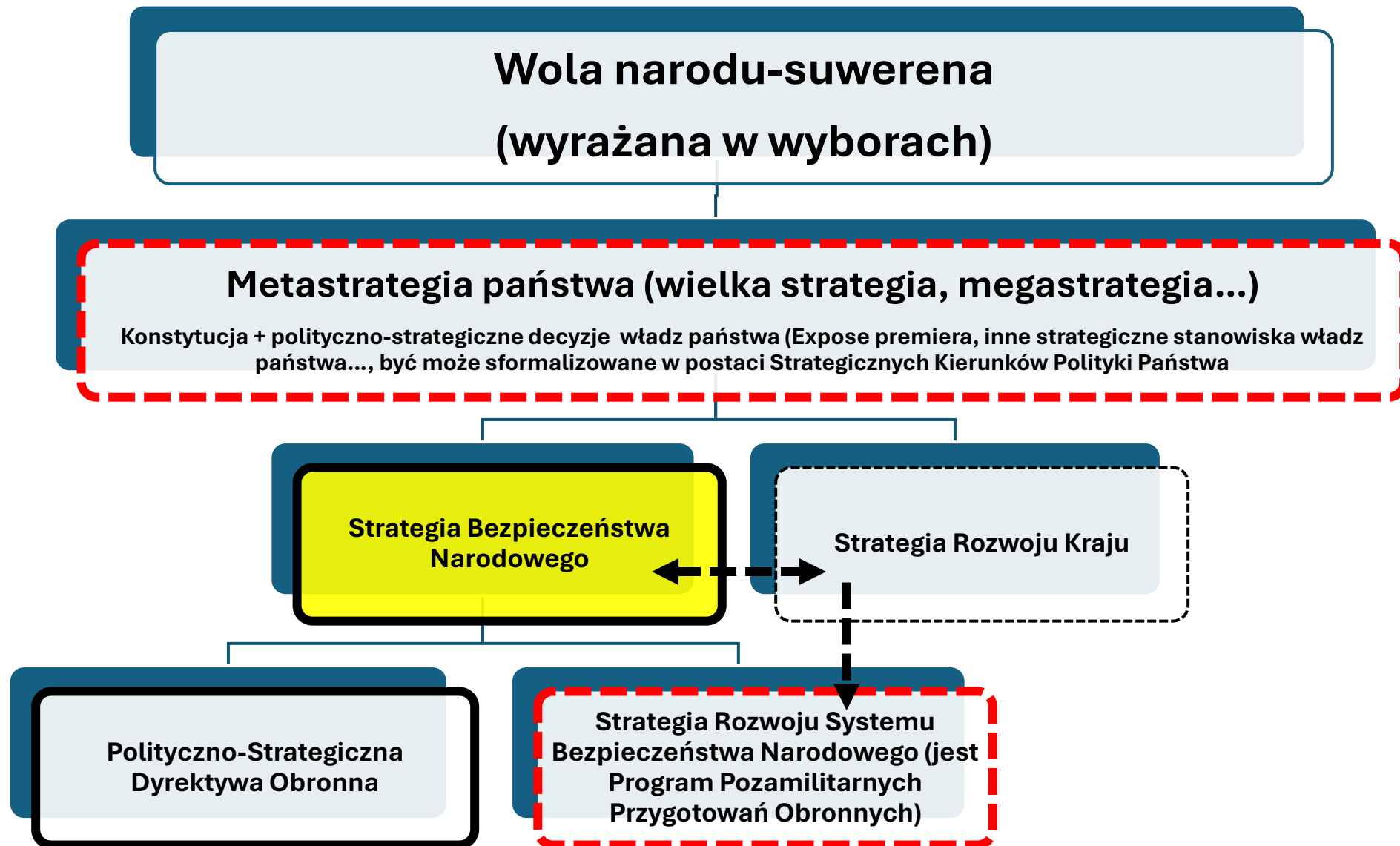
<https://lubimyczytac.pl/ksiazka/5241999/teoria-sztuki-wojennej-zarys-sztuki-bezpieczenstwa>

PROJEKTOWANIE STRATEGII BEZPIECZEŃSTWA

WIELKA STRATEGIA = bezpieczeństwo + rozwój

Miejsce Strategii Bezpieczeństwa Narodowego na „strategicznej mapie” państwa

Definicja strategii bezpieczeństwa

Strategia bezpieczeństwa to

teoria (nauka) i

praktyka (sztuka)

kierowania sprawami bezpieczeństwa danego podmiotu przez **najwyższego (naczelnego) decydenta (indywidualnego lub zbiorowego), w tym zwłaszcza ustalania **interesów (misji) i celów** oraz **sposobów** (koncepcji) ich osiągnięcia w perspektywicznym **środowisku (warunkach)** bezpieczeństwa i adekwatnego do nich przygotowania potrzebnych do tego **zasobów** (**systemu bezpieczeństwa**)**

STRUKTURA strategii: interaktywny zbiór celów podmiotu, sposobów i środków w konkretnym środowisku

Cykl projektowania strategii

Seneka: Żeglarzu pamiętaj, że jeśli nie wiesz, do którego portu zmierzasz, wiatry pomyślne nigdy nie będą ci wiały

- 1. DIAGNOZA PODMIOTU BEZPIECZEŃSTWA DLA IDENTYFIKACJI JEGO INTERESÓW I CELÓW STRATEGICZNYCH** (**kim jestem, czego chcę:** *do którego portu chcę płynąć?*)
- 2. OCENA WARUNKÓW (ŚRODOWISKA) BEZPIECZEŃSTWA** (**co mi przeszkadza, a co pomaga w osiągnięciu interesów i celów strategicznych:** *które wiatry są mi przeciwne, a które pomyślne?*)
- 3. SFORMUŁOWANIE KONCEPCJI STRATEGII OPERACYJNEJ** (**określenie koncepcji mojego działania:** *jak płynąć, aby wykorzystać maksymalnie wiatry pomyślne, a minimalizować przeciwne?*)
- 4. SFORMUŁOWANIE KONCEPCJI STRATEGII PREPARACYJNEJ** (**nakreślenie strategicznych priorytetów programu przygotowania sił i środków potrzebnych do realizacji strategii operacyjnej:** *jaki okręt i załoga są potrzebne do wykonania takiego rejsu w takich warunkach i jak je do tego przygotować?*)

Pełny cykl strategiczny

Utknęliśmy w początkowym punkcie cyklu, reszta... ???

Słabości polskiej praktyki strategicznej

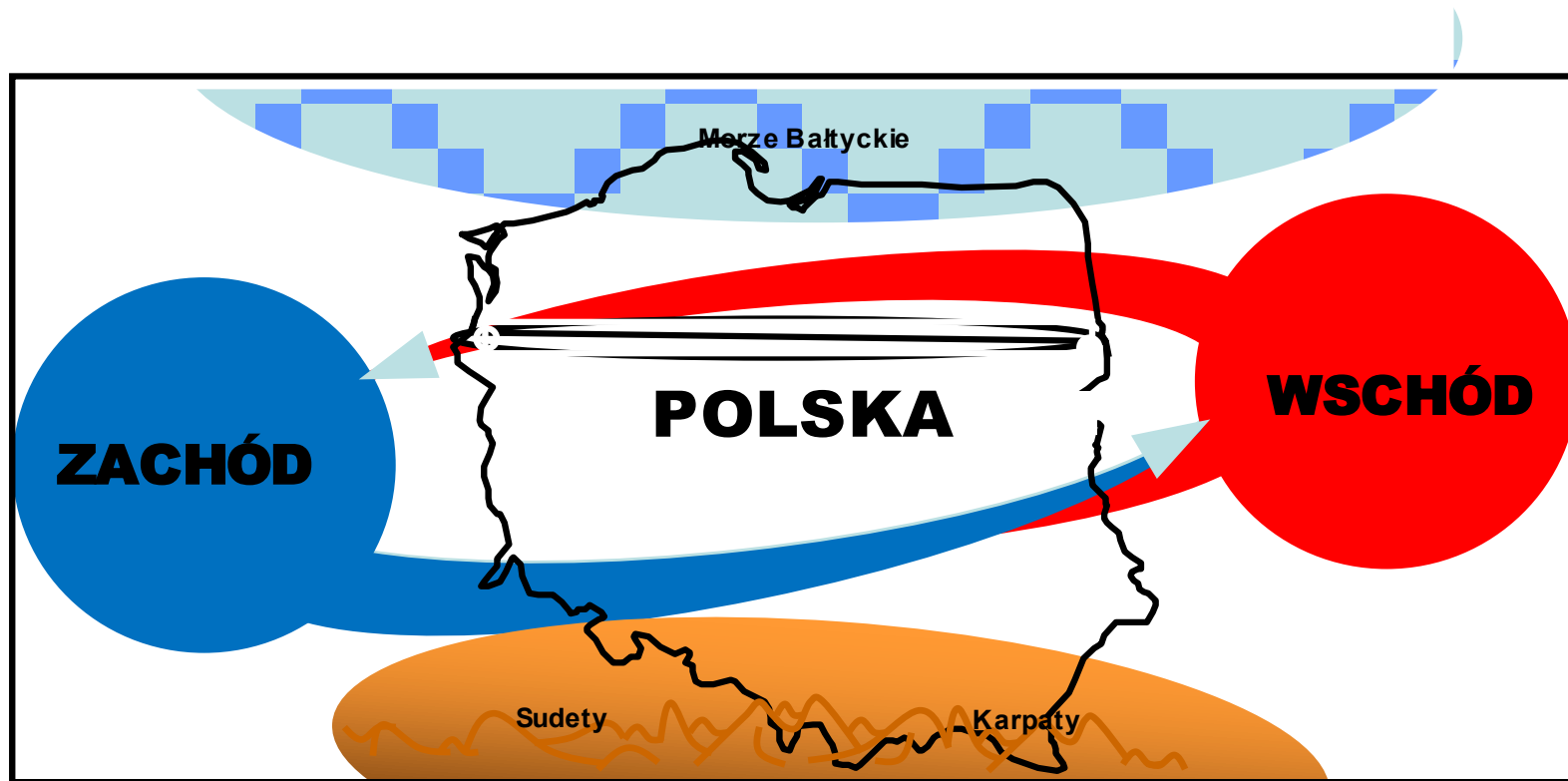
- **Zmarginalizowanie roli strategii** w kierowaniu bezpieczeństwem narodowym (**upolitycznienie spraw strategicznych**, podporządkowanie woluntarystycznemu stylowi kierowania)
- **Zubożenie** treści strategii przez pominięcie kwestii strategii operacyjnej (**WAYS**) i ograniczenie się tylko do problemów strategii preparacyjnej(**MEANS**)
- W rezultacie **Strategia z 2020 r.** a także **projekt Strategii z 2025 r.** nie zawierają koncepcji strategii operacyjnej (są tylko jej elementy)

Konkluzja

- Konieczny jest powrót do całościowego i ponadpartyjnego **podejścia do strategii**, jej **roli** w kierowaniu bezpieczeństwem oraz pełnego **cyklu** jej projektowania (w ramach **SPBN**), wdrażania, realizowania, weryfikowania i (ewentualnego) **nowelizowania**
- Jest to warunkiem, by **następne polskie strategie** nie były już strategiami „zubożonymi”, uproszczonymi, jednowymiarowymi, jak strategia z 2020 r. i niestety z 2025 r.

POLSKA JAKO STRATEGICZNY PODMIOT BEZPIECZEŃSYWA

Geostrategiczne położenie Polski

Potencjał strategiczny Polski

- **System ustrojowy: Konstytucja**
 - **Podział władzy wykonawczej** – osłabienie sprawności kierowania, astrategiczność elit politycznych (-)
 - **Demokratyczne państwo prawne** – słabości (-+)
- **Potencjał społeczno-gospodarczy**
 - **Tożsamość historyczna: jedność i podziały** (-+)
 - **Kondycja gospodarki** (+)
 - **Problemy demograficzne** (-)
- **Pozycja i rola międzynarodowa:**
 - **Jako członek NATO/UE** (**budżet obronny(+), lider wschodniej flanki(?), stosunki z USA (+-), hub wsparcia Ukrainy (+)**)

METODY DEFINIOWANIA INTERESÓW NARODOWYCH

Można wyróżnić trzy generalne metody identyfikacji interesów narodowych w dziedzinie bezpieczeństwa:

a) metodę agregacyjną, czyli syntezę konieczności, ambicji i możliwości wynikających z diagnozy państwa jako strategicznego podmiotu bezpieczeństwa,

b) metodę dezagregacyjną, czyli analizę z punktu widzenia bezpieczeństwa najbardziej generalnych interesów narodu (państwa) ujętych w Konstytucji (tzw. interesów konstytucyjnych),

c) metodę integracyjną – czyli integrację wniosków z obydwu metod.

OKREŚLANIE INTERESÓW NARODOWYCH W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA

Analiza KONSTYTUCJI

art.. 5. Rzeczpospolita Polska:

- strzeże **niepodległości i nienaruszalności** swojego terytorium
- zapewnia **wolności i prawa człowieka obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli**,
- strzeże **dziedzictwa narodowego**
- oraz zapewnia **ochronę środowiska**, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Konstytucyjne
interesy
bezpieczeństwa

Integracja wniosków konstytucyjnych i strategicznych

Zintegrowane
*(konstytucyjno-
strategiczne)*
interesy
bezpieczeństwa
narodowego RP

Strategiczna diagnoza państwa

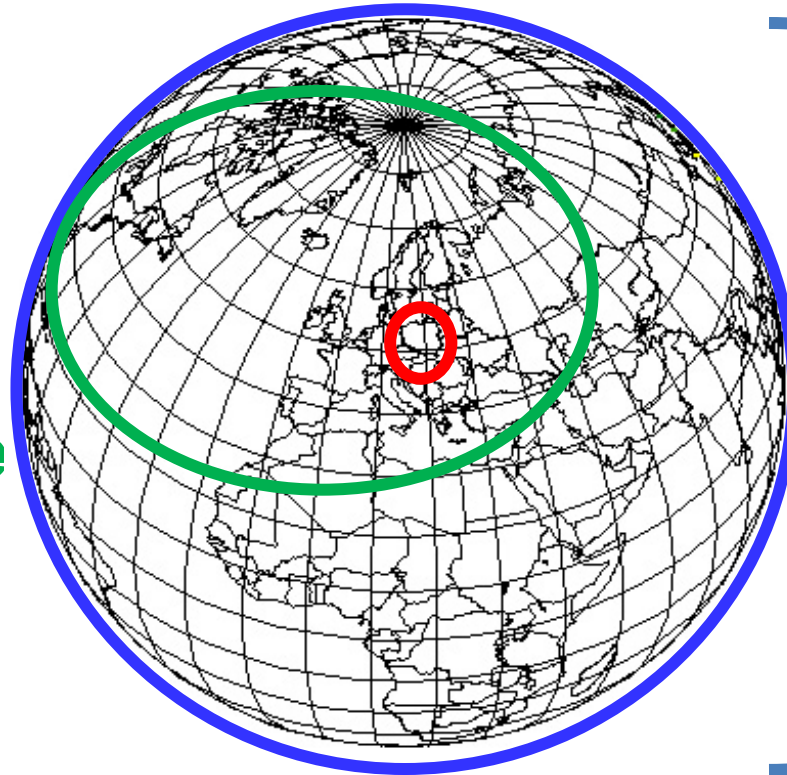
- Tożsamość narodowa
- Miejsce Polski w systemie międzynarodowym
- Potencjał strategiczny (system bezpieczeństwa narodowego)
- Ambicje polityczno-strategiczne

Strategiczne
interesy
bezpieczeństwa

STRATEGICZNE ŚRODOWISKO (WARUNKI) BEZPIECZEŃSTWA POLSKI

Środowisko bezpieczeństwa Polski

- **Globalne**
 - międzypaństwowe
 - transnarodowe
- **Regionalne: euroatlantyckie**
- **Krajowe (wewnętrzne)**

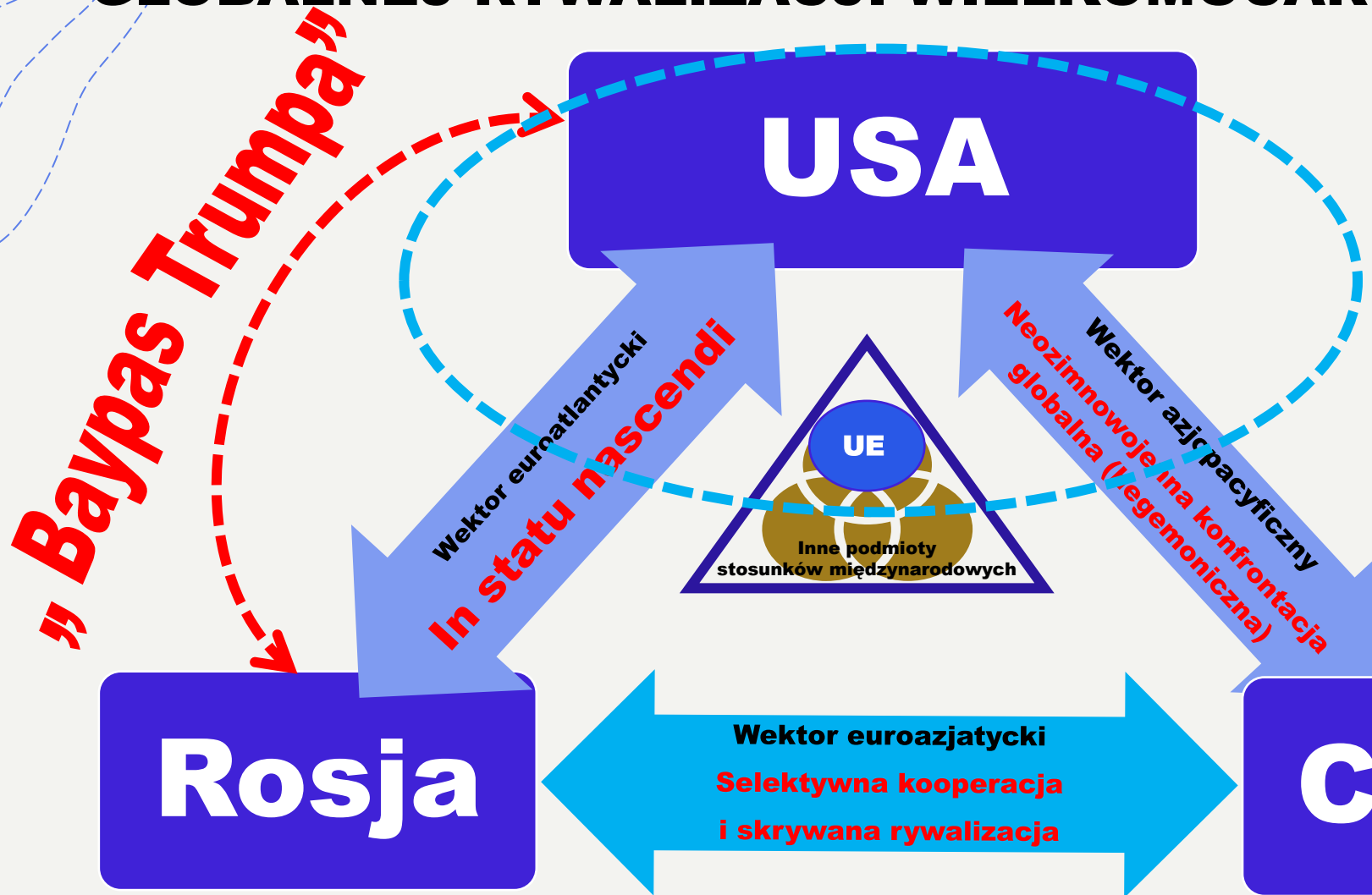

UWAGA!

Konkluzje z oceny środowiska muszą odnosić się do warunków (zagrożenia, wyzwania, ryzyka, szanse) i scenariuszy bezpieczeństwa Polski

21

GŁÓWNE PODMIOTY I WEKTORY GLOBALNEJ RYWALIZACJI WIELKOMOCARSTWOWEJ

**Co to
znaczy,
jak
wpływa na
bezpieczeństwo
Polski?**

Możliwe scenariusze rywalizacji USA-Chiny

Konfrontacyjny (raczej nieunikniony)

Nowa zimna wojna: wojna polityczna
(bardzo prawdopodobna: presja polityczna, ekonomiczna, informacyjna, wyścig zbrojeń, incydenty militarne, ataki hybrydowe, proxy wars...)

Wojna incydentalna: ograniczony konwencjonalny konflikt zbrojny
(prawdopodobna: duży incydent zbrojny, intencjonalna, sprowokowana lub ...niechciana wojna; Morze Południowochińskie, Tajwan, Korea...)

Wojna totalna: na pełną skalę, nuklearna
(bardzo mało prawdopodobna, ale nie dająca się wykluczyć jako przypadkowa lub po nieudanej deeskalacji...)

Kooperacyjny (mało realny)

Sytuacja nierozstrzygalna przez dekady, jak pierwsza zimna wojna w XX wieku

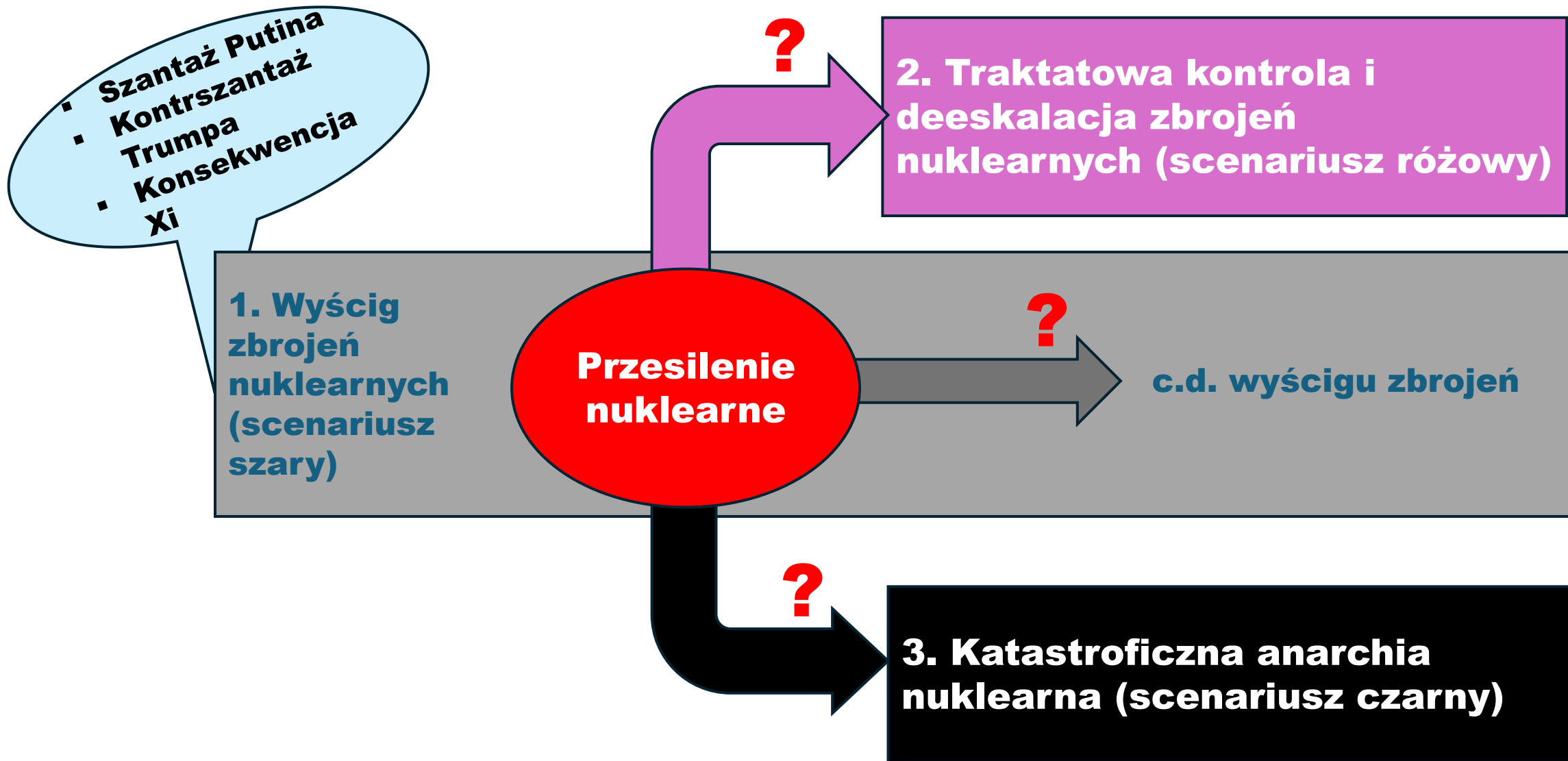
Sytuacja ryzykowna. Obie Strony mają szanse na zyski, ale obie ryzykują stratami, a nawet katastrofą eskalacyjną

Sytuacja katastrofalna. Obie strony przegrywają

Wnioski dla nas:
NATO?
UE?
Polska?

Szanse i ryzyka
dla USA i Chin

Globalne scenariusze nuklearne

GLOBALNE RYZYKA TRANSNARODOWE: NEGATYWNE SKUTKI ROZWOJU CYWILIZACYJNEGO

- **CZŁOWIEK:** demografia (starzenie się rozwiniętych społeczeństw, migracje, dewiacje społeczne, przestępczość transnarodowa, epidemie – przykład koronowirusa...),
- **NARZĘDZIA:** ryzyka rewolucji technologicznej (broń masowego rażenia, **cyberzagrożenia**, **technointeligencja** (**sztuczna inteligencja**), broń hipersoniczna, biotechnologie...),
- **ŚRODOWISKO NATURALNE:** degradacja środowiska naturalnego (skażenie środowiska, zagrożenia klimatyczne...),
- **KOSMOS:** wyzwania opanowywania kosmosu

Bliski Wschód

- **Gaza/Liban**
- **Iran/Ormuz**
- **Huti/Bab Al-Mandap**
- **Arabskie NATO?**
- **...**

Co to znaczy dla nas?

Odciągnięcie priorytetów USA od Europy, w tym od wojny Rosja-Ukraina:

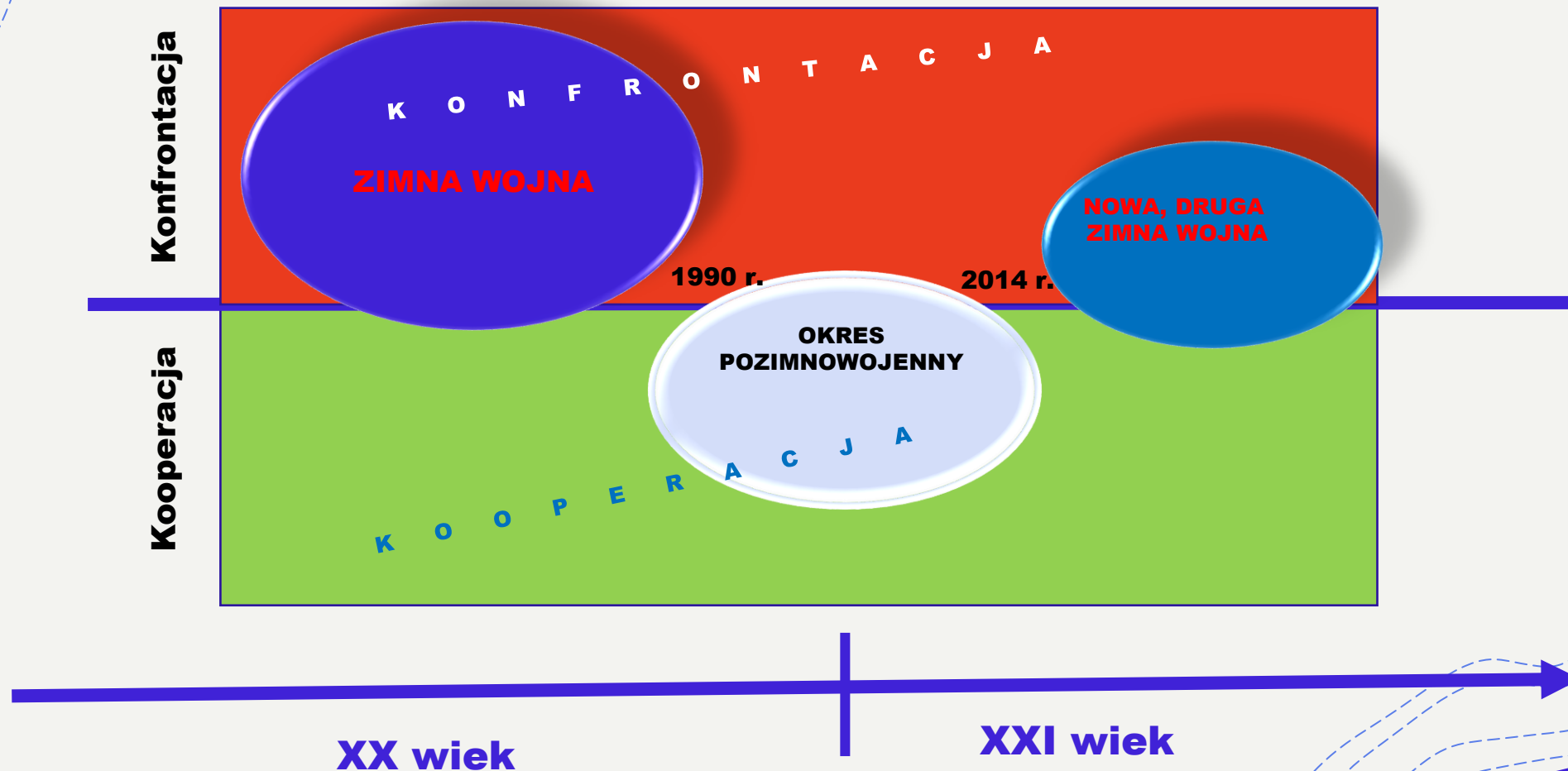
- **większe ryzyka zagrożeń rosyjskich,**
- **wyzwania dla filaru europejskiego**
- **Globalny kryzys energetyczny**

BLISKI WSCHÓD - punkty krytyczne

Środowisko regionalne (euroatlantyckie): Rosja – Zachód

**Od zimnej wojny, przez okres pozimnowojenny do ...
nowej (II, hybrydowej) zimnej wojny**

Działania (wojna, konflikt, agresja...) hybrydowe. Co to znaczy?

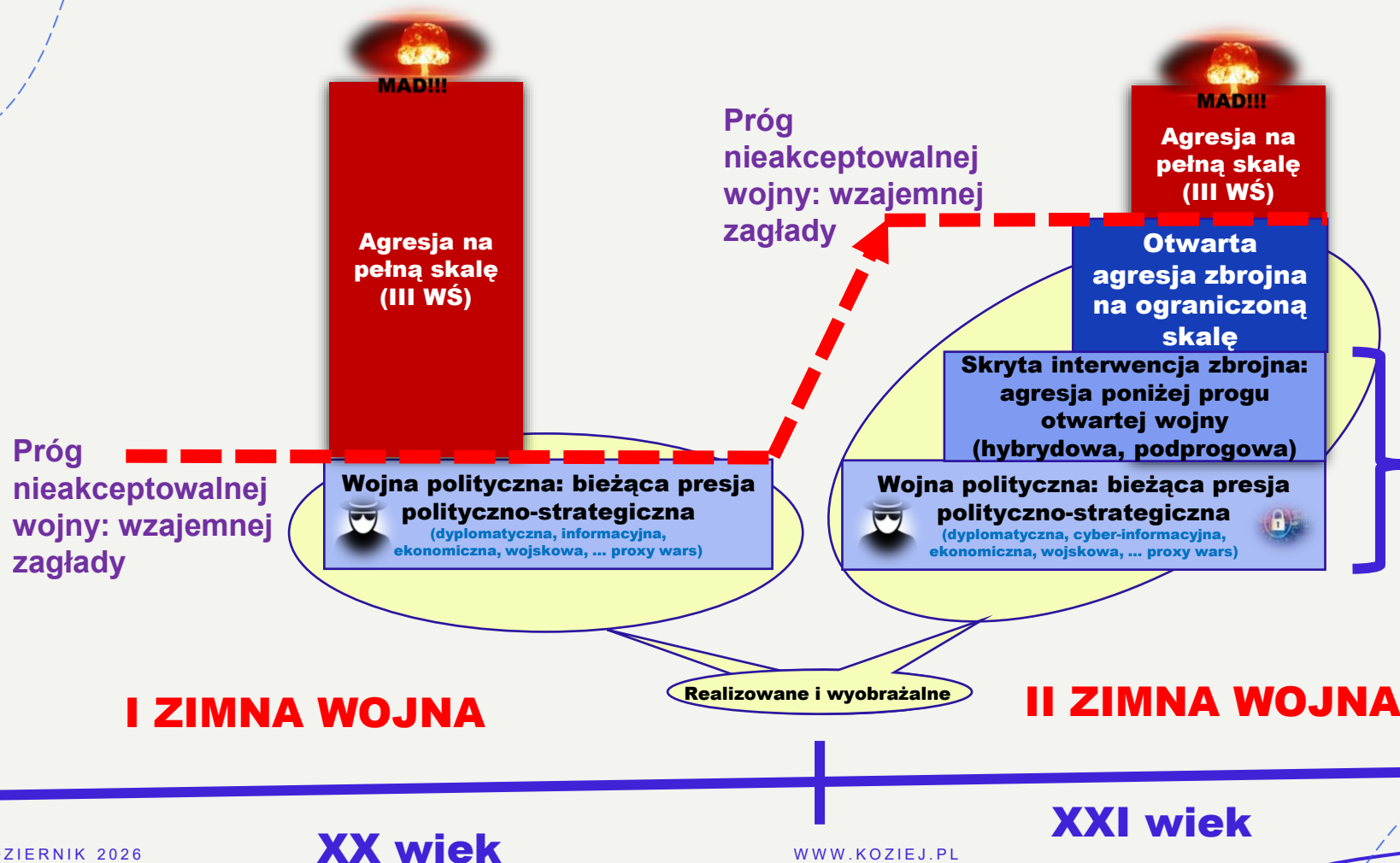
Powtórzenie

Działania (operacje) hybrydowe to **skryte, zakamuflowane, maskowane** użycie wszelkich i bardzo **różnorodnych środków przemocy** (militarnych i niemilitarnych, tradycyjnych i niekonwencjonalnych) przeciwko drugiej stronie w taki sposób, aby **nie przekroczyć progu otwartej jawnej agresji zbrojnej**. Dlatego często też nazywane są **działaniami podprogowymi lub działaniami w szarej strefie** (między pokojem a wojną). Przykładem najnowszym były tzw. „**zielone ludziki**” wykorzystywane przez Rosję w opanowaniu Krymu lub są teraz u nas, w Polsce, „**szare ludziki**” czyli miejscowi kryminaliści wynajmowani do przeprowadzania aktów szpiegostwa, sabotażu i dywersji.

Porównanie I zimnej wojny XX wieku z II, hybrydową zimną wojną XXI wieku: poziomy/stopnie eskalacji

Zimna wojna jako praktyczne zjawisko w stosunkach międzynarodowych, w tym stosunkach bezpieczeństwa i jednocześnie jako kategoria teorii tychże stosunków, pojawiła się w erze nuklearnej, a jej istotą jest konfrontacja polityczna między dwoma stronami, które w razie bezpośredniej wojny „gorącej” mogłyby z gwarantowaną pewnością wzajemnie się zniszczyć i dlatego w tej konfrontacji nie przekraczają jej progu.

- *Operacje hybrydowe*
- *Operacje w „szarej strefie”*
- *Operacje „pod fałszywą flagą”*

Wojna rosyjsko-ukraińska: geneza i cele Rosji

- **Putin: rewizja ładu pozimnowojennego**
 - **imperialne ambicje Rosji (Monachium 2007)**
 - **poradziecka strefa wpływów (Białoruś, Gruzja 2008, Ukraina 2014 – Krym/Donbas)**
- **Nowa, II zimna wojna z Zachodem**
 - **żądania „gwarancji bezpieczeństwa” od USA i NATO (2021 r.) jako próba polityczno-dyplomatycznego zdobycia strefy wpływów z czasów ZSRR**
 - **inwazja na Ukrainę (2022) jako próba siłowej realizacji powyższego planu poprzez wojnę prewencyjną przeciwko wejściu Ukrainy do NATO i jej dołączeniu do Zachodu**
 - **Zachód punktem odniesienia i celem – Ukraina środkiem i drogą do celu (rosyjska proxy war przeciwko Zachodowi)**

Wojna rosyjsko-ukraińska: przebieg

▪ Początkowy okres wojny

- Błędna koncepcja wojny interwencyjnej, lekceważenie zasad sztuki wojennej
- Wola oporu narodu ukraińskiego (prezydent Zeleński); lepsza koncepcja i przygotowanie armii ukraińskiej; **wsparcie Zachodu!**

▪ Faza główna

- Wojna totalna, zbrodnicza (ataki na miasta, zbrodnie, wywózki...)
- Ukraińska kontrofensywa charkowska i rosyjski odwrót chersoński
- Nieudana kontrofensywa ukraińska w 2023 roku i wojna pozycyjna (**rola dronów**)

▪ Czas przesilenia i perspektywa zakończenia/przerwania wojny

- Wojna na wyczerpanie: pojedynek logistyki strategicznej, rola dronów, broni precyzyjnej dalekiego zasięgu i działań dywersyjnych
- Dylemat wsparcia Zachodu (zmęczenie polityczne, skutki rosyjskiego szantażu, **doktryna D.Trumpa, konsolidacja Europy**)

Szanse negocjacji: Putin w samopułapce – rozejm czasowy, traktat pokojowy, gwarancje: członkostwo w NATO (!?), międzynarodowe siły rozjemcze

Październik 2024

Scenariusze rosyjskich zagrożeń

Przyszłe zagrożenia Europy **zależą głównie od wyników wojny Ukrainie**. Scenariusze:

- **Zwycięstwo Rosji** i gwałtowne narastanie zagrożeń militarnych (**czarny** scenariusz):
 - Rosja od Bałtyku do Karpat, plus część potencjału Ukrainy, Przesmyk Suwalski, doktryna **deeskalacji nuklearnej** TBJ
- **Powstrzymanie Rosji** i względne zwycięstwo Ukrainy, w tym **Ukraina w NATO** – mniejsze prawdopodobieństwo i **oddalenie się w czasie** rosyjskich zagrożeń dla państw NATO (**różowy** scenariusz)
- **Permanentna wojna** z falującymi nasileniami i ciągła **presja hybrydowa** oraz **ryzyko eskalacji** (**szary** scenariusz)

Wewnątrz europejskie wyzwania i ryzyka polityczno-strategiczne

- **Europa strategicznie znalazła się „między młotem a kowadłem”:**
 - młotem zagrożeń rosyjskich
 - kowadłem ryzyk nowej polityki amerykańskiej
- **Generuje to pilne wyzwania wobec polityki i strategii europejskiej, szczególnie istotne dla Polski i całej Europy Środkowo-Wschodniej jako państwa i regionu frontowego II zimnej wojny**

Ryzyka nowej polityki amerykańskiej

- **D.Trump dąży do „poluzowania” twardych, traktatowych zobowiązań USA, w tym sojuszniczych, na rzecz doraźnych porozumień i koalicji zadaniowych: osłabianie wiarygodności NATO**
- **Próby zbliżenia z Rosją (póki co nieudane!): podwójne ryzyko (wzmocnienie Rosji, osłabienie NATO)**
- **Zwrot ku Azji – ryzyko dealu?, gwałtownego pivotu?**
- **Operacje interwencyjne USA (wojny „z wyboru”, np. Iran) – ryzyka wciągnięcia w nie Europy**
- **Spory i konflikty z państwami europejskimi i UE (Grenlandia!) – osłabianie więzi transatlantyckich**
- **Presja na Europę, by brała większą odpowiedzialność za swoje bezpieczeństwo – ryzyko, wyzwanie, ale też szansa**

Macierz scenariuszy bezpieczeństwa

Wyzwania: Nowa polityka USA Zagrożenia: Wojna w Ukrainie	USA pozostają w Europie i w głównej roli w NATO	USA redukują swoje zobowiązania w Europie	USA opuszczają Europę i NATO
Zatrzymanie Rosji (rozejm, pokój) i agresja odłożona?	+ + 	+ 0	+ -
Kontynuacja wojny i agresja hybrydowa!, lokalna?	0 +	0 0	0 -
Zwycięstwo Rosji i agresja ograniczona lub totalna	- +	- 0 www.koziej.pl	--

Ryzyka krajowe

- **Spółeczna podatność na manipulacje (rosyjska dezinformacja)**
- **Skłonność do podziałów wewnętrznych**
- **Brak strategicznego (długodystansowego) podejścia elit politycznych do kierowania państwem (dominacja perspektywy kadencyjnej)**
- **Luka technologiczna, uzależnienie od jednego dostawcy broni (USA)**
- **Problemy demograficzne**

SYNTEZA:

Poziomy zagrożenie bezpieczeństwa Polski

- I poziom: bieżąca **presja polityczno-strategiczna** (wojna polityczna w ramach II zimnej wojny Zachodu z Rosją) – **trwa co najmniej od 2014 roku**
- II poziom: **agresja hybrydowa** (podprogowa, w szarej strefie, skryta, zakamufLOWANA interwencja zbrojna i niezbrojna) – **trwa od 2022 roku i nasila się**
- III poziom: **ograniczona agresja zbrojna** (pod parasolem szantażu taktyczną bronią atomową, najbardziej zagrożony region: pomost Białoruś – Królewiec, obszar Przesmyku Suwalskiego) – **prawdopodobna w razie zwycięstwa Rosji w Ukrainie**
[SCENARIUSZ BAZOWY dla Polski]
- IV poziom: **wojna na pełną skalę (totalna)** między Rosją a NATO – **mało prawdopodobna**